

DYREKTYWA 2004/67/WE RADY
z dnia 26 kwietnia 2004 r.
dotycząca środków zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego
(Tekst mający znaczenie dla EOG)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 100,
uwzględniając propozycję Komisji¹,
uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,
po konsultacji z Komitetem Regionów,
uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego³,
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Gaz ziemny (gaz) ma coraz bardziej istotny udział w dostawach energii we Wspólnocie oraz, jak wskazano w Zielonej Księdze pt. „W kierunku europejskiej strategii bezpieczeństwa dostaw energii”, przewiduje się, że Unia Europejska w dłuższym okresie będzie coraz bardziej zależna od gazu importowanego ze źródeł zaopatrzenia spoza UE.
- (2) Zgodnie z dyrektywą nr 98/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 22 czerwca 1998 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego⁴ oraz dyrektywą 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 czerwca 2003 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 98/30/WE⁵, wspólnotowy rynek gazu ziemnego podlega liberalizacji. W związku z powyższym, w zakresie bezpieczeństwa dostaw, wszelkie trudności powodujące ograniczenie dostaw gazu mogą spowodować poważne zakłócenia w działalności gospodarczej Wspólnoty; z tego powodu narasta potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa dostaw.
- (3) Zakończenie tworzenia wewnętrznego rynku gazu rodzi konieczność uzgodnienia minimalnego zakresu wspólnego podejścia do bezpieczeństwa dostaw, zwłaszcza poprzez stosowanie przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasad polityki w zakresie bezpieczeństwa dostaw zgodnych z wymogami tego rynku, w celu zapobieżenia zniekształceniom rynku. Jasne określenie ról i obowiązków wszystkich uczestników rynku jest zatem niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu i sprawnego funkcjonowania wewnętrznego rynku.
- (4) Obowiązki z tytułu bezpieczeństwa dostaw nakładane na przedsiębiorstwa nie powinny utrudniać sprawnego funkcjonowania wewnętrznego rynku i nie powinny powodować nałożenia nieuzasadnionego i niewspółmiernego ciężaru na uczestników rynku, włącznie z nowymi podmiotami wchodzącymi na rynek i małymi uczestnikami rynku.
- (5) Ze względu na rozwój rynku gazu we Wspólnocie, ważne jest utrzymanie bezpieczeństwa dostaw gazu, zwłaszcza w odniesieniu do odbiorców domowych.

¹ Dz.U. C 331 E z 31.12.2002, str. 262.

² Dz.U. C 133 z 6.06.2003, str. 16.

³ Opinia nie opublikowana dotychczas w Dzienniku Urzędowym.

⁴ Dz. U. L 204 z 21.07.1998, str. 1.

⁵ Dz. U. L 176, z 15.07.2003, str. 57.

- (6) Podmioty sektora oraz, w stosownych przypadkach, Państwa Członkowskie dysponują dużym wyborem dostępnych instrumentów, pozwalających wypełniać zobowiązania z tytułu bezpieczeństwa dostaw. Państwa Członkowskie mogłyby być jednym ze środków przyczyniających się do osiągnięcia minimalnych standardów bezpieczeństwa dostaw, z uwzględnieniem Traktatu i przepisów wykonawczych, zwłaszcza art.3 ust.2 dyrektywy nr 2003/55/WE.
- (7) Określenie orientacyjnych docelowych wielkości dla magazynowania gazu możliwe jest na poziomie krajowym lub według sektora. Przyjmuje się, że nie powinno to stwarzać żadnych dodatkowych zobowiązań inwestycyjnych.
- (8) Zważywszy na znaczenie bezpieczeństwa dostaw, tj. na podstawie umów wieloletnich, Komisja powinna monitorować zmiany zachodzące na rynku gazu na podstawie raportów otrzymywanych od Państw Członkowskich.
- (9) W celu zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania na gaz i zdywersyfikowania dostaw gazu jako warunku istnienia konkurencyjnego wewnętrznego rynku gazu, Wspólnota będzie musiała w najbliższych dekadach pozyskać znacznie dodatkowe ilości gazu, z czego duża część będzie musiała pochodzić z oddalonych źródeł i być transportowana na duże odległości.
- (10) Wspólnotę łączą silne wspólne interesy z krajami-dostawcami i krajami tranzytowymi w zakresie zapewnienia ciągłych inwestycji w infrastrukturę do dostaw gazu.
- (11) Umowy wieloletnie odgrywały do tej pory bardzo istotną rolę w zabezpieczeniu dostaw gazu dla Europy i nadal będą ją odgrywać. Obecna wielkość dostaw realizowanych na podstawie umów wieloletnich jest odpowiednia na poziomie całej Wspólnoty i panuje przekonanie, że umowy te będą miały znaczący udział w całkowitych dostawach gazu, gdyż przedsiębiorstwa nadal włączają tego typu umowy do swoich portfeli dostaw.
- (12) Poczyniono znaczące postępy w ramach tworzenia płynnych platform obrotu oraz poprzez programy uwalniania gazu na szczeblu krajowym. Oczekuje się, że trend ten się utrzyma.
- (13) Konieczne jest powstanie autentycznej solidarności między Państwami Członkowskimi w poważnych sytuacjach kryzysowych w zakresie dostaw, zwłaszcza, że zwiększa się wzajemne uzależnienie Państw Członkowskich pod względem bezpieczeństwa dostaw.
- (14) Niniejsza dyrektywa nie narusza suwerennych praw Państw Członkowskich do dysponowania własnymi zasobami naturalnymi.
- (15) Należy powołać Grupę Koordynacyjną ds. Gazownictwa, która powinna ułatwiać koordynację środków zapewnienia bezpieczeństwa dostaw na poziomie Wspólnoty na wypadek poważnych zakłóceń dostaw, a także może pomagać Państwom Członkowskim w koordynowaniu środków podejmowanych na poziomie krajowym. Ponadto, powinna ona prowadzić regularną wymianę informacji dotyczących bezpieczeństwa dostaw i rozważać aspekty istotne w kontekście poważnego zakłócenia dostaw.
- (16) Państwa Członkowskie powinny przyjąć i opublikować krajowe przepisy obowiązujące w sytuacjach kryzysowych.
- (17) Niniejsza dyrektywa powinna formułować zasady mające zastosowanie w przypadku poważnego zakłócenia dostaw; przewidywalny czas występowania

takiego zakłócenia dostaw powinien obejmować okres o znacznej długości, wynoszący co najmniej osiem tygodni.

- (18) Odnosnie postępowania w wypadku poważnego zakłócenia dostaw niniejsza dyrektywa powinna przewidywać mechanizm oparty na podejściu składającym się z trzech kroków. Krok pierwszy polegałby na reakcji sektora na zakłócenia dostaw; jeśli to okazałoby się niewystarczające, Państwa Członkowskie powinny zastosować środki, aby rozwiązać problem zakłóceń dostaw. Dopiero wówczas, gdy środki zastosowane w pierwszym i drugim etapie okazałyby się nieskuteczne, należy zastosować odpowiednie środki na poziomie Wspólnoty.
- (19) Jako że cel niniejszej dyrektywy a mianowicie zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw, zwłaszcza na wypadek poważnego zakłócenia dostaw, pomimo, że przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania wewnętrznego rynku gazu, nie może we wszystkich okolicznościach zostać osiągnięty w dostatecznym stopniu przez Państwa Członkowskie, zwłaszcza w świetle rosnącego wzajemnego uzależnienia Państw Członkowskich w zakresie dostaw gazu, a zatem, z racji skali i skutków działania, można go lepiej osiągnąć na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art.5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tymże artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza zakres konieczny do osiągnięcia tego celu.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Cel

Niniejsza dyrektywa ustanawia środki służące zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw gazu. Środki te przyczyniają się również do prawidłowego funkcjonowania wewnętrznego rynku gazu. Ustanawia ona wspólne ramy, w których Państwa Członkowskie definiują ogólne, przejrzyste i niedyskryminacyjne zasady polityki bezpieczeństwa dostaw zgodne z wymogami konkurencyjnego wewnętrznego rynku gazu; jasno określają ogólne role i obowiązki różnych uczestników rynku i wdrażają szczególne niedyskryminacyjne procedury służące zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw gazu.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy:

1. „wieloletnia umowa na dostawy gazu” oznacza umowę na dostawy gazu o okresie obowiązywania wynoszącym więcej niż 10 lat;
2. „poważne zakłócenie dostaw” oznacza sytuację grożącą utratą przez Wspólnotę ponad 20% jej dostaw gazu ze strony krajów trzecich, gdy mało prawdopodobne jest odpowiednie zażegnanie tej sytuacji na poziomie Wspólnoty przy użyciu środków krajowych.

Artykuł 3

Zasady polityki zabezpieczenia dostaw gazu

1. Ustanawiając własne ogólne zasady polityki w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw gazu, Państwa Członkowskie definiują role i

obowiązki poszczególnych uczestników rynku w realizacji tych zasad i określają odpowiednie minimalne standardy bezpieczeństwa dostaw, jakich muszą przestrzegać uczestnicy rynku gazu danego Państwa Członkowskiego. Standardy wprowadzane są w życie w sposób niedyskryminacyjny i przejrzysty i podlegają publikacji.

2. Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie kroki w celu zapewnienia, by środki, o których mowa w niniejszej dyrektywie nie powodowały nałożenia nieuzasadnionego i niewspółmiernego obciążenia na uczestników rynku gazu i były możliwe do pogodzenia z wymogami konkurencyjnego wewnętrznego rynku gazu.
3. Niewyczerpująca lista instrumentów zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu podana jest w Aneksie.

Artykuł 4

Bezpieczeństwo dostaw dla określonych odbiorców

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by dostawy dla odbiorców domowych na ich terytorium były objęte ochroną w adekwatnym zakresie, co najmniej na wypadek:
 - a. częściowego zakłócenia krajowych dostaw gazu przez okres ustalany przez Państwa Członkowskie z uwzględnieniem warunków krajowych;
 - b. skrajnie niskich temperatur podczas ustalonego dla danego kraju okresu szczytowego zapotrzebowania;
 - c. występowania okresów wyjątkowo dużego zapotrzebowania na gaz podczas okresów najniższych temperatur występujących statystycznie co 20 lat,
 Powyższe kryteria określone są w niniejszej dyrektywie „standardami bezpieczeństwa dostaw”.
2. Państwa Członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania ust.1, zwłaszcza na małe i średnie przedsiębiorstwa i innych odbiorców nie mających możliwości przestawienia zużycia gazu na inne źródła energii, włączając środki zapewnienia bezpieczeństwa krajowego systemu elektroenergetycznego, jeśli jest on uzależniony od dostaw gazu.
3. Niewyczerpująca lista zamieszczona w Aneksie zawiera przykłady instrumentów, jakie mogą być stosowane w celu osiągnięcia standardów bezpieczeństwa dostaw.
4. Państwa Członkowskie, uwzględniając warunki geologiczne własnego terytorium oraz możliwości techniczne i ekonomiczne mogą również stosować konieczne środki w celu zapewnienia, by magazyny gazu na ich terytorium przyczyniały się w odpowiednim stopniu do osiągnięcia standardów bezpieczeństwa dostaw.
5. Jeśli dostępna jest dostateczna liczba połączeń wzajemnych, Państwa Członkowskie mogą zastosować odpowiednie środki we współpracy z innym Państwem Członkowskim, obejmujące umowy dwustronne, w celu osiągnięcia standardów bezpieczeństwa dostaw z wykorzystaniem magazynów gazu znajdujących się na terenie tego Państwa Członkowskiego. Środki te, zwłaszcza umowy dwustronne, nie mogą utrudniać prawidłowego funkcjonowania wewnętrznego rynku gazu.
6. Państwa Członkowskie mogą określić lub nakazać podmiotom sektora określenie orientacyjnych minimalnych docelowych wartości ewentualnego przyszłego wkładu magazynów, położonych na lub poza terytorium danego Państwa Członkowskiego, w zapewnienie bezpieczeństwa dostaw. Powyższe docelowe wartości podlegają publikacji.

Artykuł 5

Sprawozdawczość

1. W sprawozdaniu publikowanym przez Państwa Członkowskie na podstawie art. 5 dyrektywy nr 2003/55/WE Państwa Członkowskie podają również:
 - a. wpływ środków zastosowanych przez nie na podstawie art. 3 i 4 na konkurencję w odniesieniu do wszystkich uczestników rynku gazu;
 - b. wielkość pojemności magazynowych;
 - c. zakres wieloletnich umów na dostawy gazu zawartych przez przedsiębiorstwa utworzone i zarejestrowane na ich terytorium, oraz w szczególności pozostały czas ich obowiązywania, na podstawie informacji przekazywanych przez odnośne przedsiębiorstwa, jednak z wyłączeniem informacji sensytywnych pod względem handlowym, oraz stopień płynności rynku gazu;
 - d. ramy regulacyjne mające zagwarantować odpowiednie bodźce zachęcające do podejmowania nowych inwestycji w dziedzinie poszukiwań i wydobycia, magazynowania, LNG i transportu gazu, z uwzględnieniem przepisów art. 22 dyrektywy nr 2003/55/WE w zakresie, w jakim zostały wdrożone przez dane Państwo Członkowskie.
2. Powyższe informacje Komisja uwzględni w swoich raportach wydawanych zgodnie z art. 31 dyrektywy nr 2003/55/WE w świetle konsekwencji, jakie dyrektywa ta pociąga za sobą dla całej Wspólnoty oraz całościowego sprawnego i bezpiecznego działania wewnętrznego rynku gazu.

Artykuł 6

Monitorowanie

1. Komisja monitoruje, na podstawie sprawozdań, o których mowa w art. 5 ust. 1:
 - a. poziom nowych wieloletnich umów importowych na dostawy gazu z krajów trzecich;
 - b. istnienie odpowiedniej płynności dostaw gazu;
 - c. poziom gazu czynnego i zdolności odbioru magazynów gazu;
 - d. poziom połączeń wzajemnych między krajowymi systemami gazowniczymi Państw Członkowskich;
 - e. możliwą do przewidzenia sytuację w zakresie dostaw gazu jako funkcję zapotrzebowania, niezależności w zakresie dostaw i dostępnych źródeł zaopatrzenia na poziomie Wspólnoty w odniesieniu do określonych obszarów geograficznych we Wspólnocie.
2. Jeśli Komisja uzna, że wielkość dostaw gazu we Wspólnocie nie wystarczy do pokrycia przewidywanego długookresowego zapotrzebowania, może przedstawić propozycje zgodnie z Traktatem.
3. Do 19 maja 2008 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie przeglądowe z doświadczeń uzyskanych w wyniku stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 7

Grupa Koordynacyjna ds. Gazownictwa

1. Niniejszy powołana zostaje Grupa Koordynacyjna ds. Gazownictwa w celu ułatwienia koordynacji środków zapewnienia bezpieczeństwa dostaw (Grupa).

2. W skład Grupy wchodzi przedstawiciele Państw Członkowskich i organów przedstawicielskich danego sektora oraz właściwych grup odbiorców, pod przewodnictwem Komisji.
3. Grupa przyjmuje własny Regulamin Wewnętrzny.

Artykuł 8

Krajowe środki na wypadek sytuacji kryzysowych

1. Państwa Członkowskie przygotowują z wyprzedzeniem oraz, w stosownych przypadkach, dokonują aktualizacji środków na wypadek sytuacji kryzysowych i podają je do wiadomości Komisji. Państwa Członkowskie publikują krajowe środki na wypadek sytuacji kryzysowych.
2. Środki na wypadek sytuacji kryzysowych przyjęte przez Państwa Członkowskie gwarantują, by uczestnicy rynku, w stosownych przypadkach, mieli dostateczną możliwość podjęcia wstępnej reakcji na sytuację kryzysową.
3. Z zastrzeżeniem przepisów art. 4 ust. 1, Państwa Członkowskie mogą wskazać Przewodniczącemu Grupy zdarzenia, które według ich uznania, ze względu na skalę i wyjątkowy charakter, nie mogą być odpowiednio zażegnane przy użyciu środków krajowych.

Artykuł 9

Mechanizm wspólnotowy

1. W wypadku zaistnienia zdarzenia, które może doprowadzić do powstania poważnego zakłócenia dostaw przez dłuższy czas, lub w przypadku zaistnienia zdarzenia wskazanego przez Państwo Członkowskie zgodnie z art. 8 ust. 3, Komisja zwołuje posiedzenie Grupy w najbliższym możliwym terminie, na żądanie Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy.
2. Grupa bada i, w stosownych przypadkach, udziela pomocy Państwom Członkowskim w koordynacji środków zastosowanych na poziomie krajowym w celu zażegnania poważnego zakłócenia dostaw.
3. Wykonując swoje zadania Grupa uwzględnia w pełnym zakresie:
 - a. środki zastosowane przez podmioty sektora w ramach pierwszej reakcji na wystąpienie poważnego zakłócenia dostaw;
 - b. środki zastosowane przez Państwa Członkowskie, takie jak środki zastosowane na podstawie art. 4, w tym istotne umowy dwustronne.
4. Jeśli środki zastosowane na poziomie krajowym, o których mowa w ust. 3 okazały się nieadekwatne, aby naprawić skutki zdarzenia, o którym mowa w ust. 1, Komisja może, w konsultacji z Grupą, przekazać Państwom Członkowskim wytyczne odnośnie dalszych środków udzielenia pomocy tym z Państw Członkowskich, które zostały szczególnie dotknięte poważnym zakłóceniem dostaw.
5. Jeśli środki zastosowane na poziomie krajowym na podstawie ust. 4 okażą się nieadekwatne, aby naprawić skutki zdarzenia, o którym mowa w ust. 1, Komisja może przedstawić Radzie propozycję dotyczącą dalszych koniecznych środków.
6. Wszelkie środki stosowane na poziomie Wspólnoty, o których mowa w niniejszym artykule zawierają przepisy służące zapewnieniu uczciwej i sprawiedliwej rekompensaty dla przedsiębiorstw, których dotyczą środki przewidziane do zastosowania.

*Artykuł 10***Monitorowanie wdrożenia**

1. Do 19 maja 2008 r. Komisja przedstawi, na podstawie sposobu wdrożenia przepisów niniejszej dyrektywy przez Państwa Członkowskie, sprawozdanie w sprawie skuteczności instrumentów wykorzystanych odnośnie przepisów art. 3 i 4 oraz ich wpływu na wewnętrzny rynek gazu oraz na rozwój konkurencji na wewnętrznym rynku gazu.
2. Na podstawie wyników powyższego monitoringu, w stosownych przypadkach, Komisja może wydać zalecenia lub przedstawić propozycje dotyczące dalszych środków służących podniesieniu bezpieczeństwa dostaw.

*Artykuł 11***Transpozycja**

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie, najpóźniej do 19 maja 2006 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do stosowania niniejszej dyrektywy. Państwa Członkowskie podają niezwłocznie do wiadomości Komisji tekst powyższych przepisów oraz tabelę korelacji między powyższymi przepisami a niniejszą dyrektywą.
2. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego doniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

*Artykuł 12***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie 20 dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 13

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, 26 kwietnia 2004 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

J. WALSH

ANEKS

Niewyczerpująca lista instrumentów służących podniesieniu bezpieczeństwa dostaw gazu, o której mowa w art. 3 ust. 3 oraz art. 4 ust. 3

- czynne pojemności magazynów gazu,
- zdolności odbioru w magazynach gazu,
- zapewnienie przepustowości gazociągów umożliwiającej przekierowanie dostaw gazu na obszary dotknięte zakłóceniami,
- płynne rynki gazu, o dużym poziomie obrotów,
- elastyczność systemu,
- rozwój zapotrzebowania na dostawy na warunkach przerywanych,
- wykorzystanie alternatywnych paliw zapasowych w zakładach przemysłowych i energetycznych,
- zdolności transgraniczne,
- współpraca między operatorami systemów przemysłowych sąsiadujących ze sobą Państw Członkowskich w zakresie koordynacji dyspozycji,
- koordynacja działań dyspozytorskich między operatorami systemów dystrybucyjnych i przesyłowych,
- krajowe wydobycie gazu,
- elastyczność wydobycia,
- elastyczność importu,
- dywersyfikacja źródeł dostaw gazu,
- umowy wieloletnie,
- inwestycje w infrastrukturę importu gazu w postaci terminali do regazyfikacji gazu płynnego i gazociągów.